

Simona Cajhen, Zavod RS za šolstvo

PROJEKT FRANKOFONIJA – IZZIVI IN PRILOŽNOSTI ZA SODOBEN POUK FRANCOŠČINE

Uvod

Pojem Frankofonija ima pogosto takrat, kadar je vključen v »velike« politične govore, precej abstrakten prizvok, zato bo v prispevku najprej bolj natančno pojasnjen ter v nadaljevanju podprt še s konkretnimi primeri sodobne in kreativne pedagoške prakse pri projektih nalogah, ki jih je koordiniral Zavod RS za šolstvo, ob podpori Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Francoskega inštituta v Sloveniji, in jih, v sodelovanju s slovenskimi šolami ter učitelji francoščine izpeljal, od leta 2007 do danes. Pri spodbujanju učenja francoščine v slovenskem šolskem prostoru aktivno sodeluje tudi Slovensko društvo učiteljev francoščine (SDUF), s katerim se pogosto povezuje tudi Zavod RS za šolstvo.

Prispevek je namenjen predstavitvi inovativnih projektih nalog, ki so vsebinsko povezane s Frankofonijo, z večjim poudarkom na gledališkem festivalu, ki je bil zadnja štiri leta osrednji in edinstven dogodek - po obliki in izvedbi - in je bil izpeljan v Mednarodnem tednu Frankofonije. Poleg skupnega, ustvarjalnega prikaza na gledališkem odru v SLG Celje, bo podrobno predstavljen celotni proces nastajanja »končnega izdelka«, vse od prvih idej, izbora književnega dramskega dela, sodelovanja na daljavo v spletnih okoljih, gledaliških vaj na posameznih šolah, oblikovanja avtentičnih materialov, in vse do prvega skupnega srečanja na odskih deskah v celjskem gledališču.

V prispevku bodo nakazane tudi smernice novega formata 19. Frankofonskega festivala, ki se bo odvil v Celju prihodnje leto, tokrat ponovno z nekoliko večjim poudarkom na pomenu učenja francoščine na slovenskih osnovnih in srednjih šolah in odkrivanju frankofonske raznolikosti.

1 Frankofonija v Sloveniji in širše

Frankofonija (fr. OIF) je bila kot mednarodna organizacija ustanovljena na Hanojskem vrhu predsednikov držav in vlad leta 1997. Vključuje 57 držav članic, 23 držav opazovalk ter 3 pridružene države članice.

Kot beseda se je pojavila že leta 1880, ko je z njo francoski geograf Onésime Reclus poimenoval dežele, v katerih so prebivalci govorili francosko (int. vir

1). Kadar je beseda zapisana z malo začetnico, označuje govorce francoščine, kadar pa je zapisana z velikim »F« pomeni institucionalni del ter uradne odnose med frankofonskimi deželami (int. vir 2).

Mednarodna organizacija Frankofonija podpira in razvija glavne človeške vrednote, kot so: mir, demokracija, človekove pravice, kulturna raznolikost ter spodbuja izobraževanje ter učenje francoščine v državah, ki jih ta jezik povezuje. Francoski jezik po zadnjih podatkih govori že 220 milijonov ljudi na petih kontinentih.

Bizjak je prepričan, da je OIF nekakšen *commonwealth à la française*, torej kulturno-znanstveno, gospodarsko-politično in hkrati mirovniško gibanje (2011:100). Že znani francoski pisatelj Victor Hugo je povedal, da je francoščina jezik, ki se je ponudil človeštvu (*fr.* »*Le français est une langue qui s'est donnée à l'humanité*«) (int. vir 3).

Države članice Mednarodne organizacije za frankofonijo vsako leto, 20. marca obeležijo teden frankofonije. V to mednarodno organizacijo je vključenih 80 držav, od tega 57 držav članic in 23 držav opazovalk. Poleg skupnega jezika in večkulturnosti države članice povezuje tudi sodelovanje na številnih področjih, kot so: človekove pravice, demokracija, prizadevanja za mir in okoljska vprašanja.

Slovenija ima od leta 1999 status države opazovalke, saj ima francoščina status tujega jezika in je prisotna na vrhovih in na ministrskih zasedanjih ter na rednih zasedanjih Stalnega sveta za Frankofonijo (int. vir 4).

Leta 2013 se je udeležila ministrskega zasedanja OIF na ministrski ravni. Podpisan je bil aneks k Memorandumu o izvajanju večletnega programa izobraževanja v francoskem jeziku v slovenski državi upravi. Od leta 1992 je izredno močno tudi sodelovanje med Slovenijo in Francijo na področju kulture, izobraževanja in znanosti, prav tako ob podpori Francoskega inštituta v Sloveniji.

Poleg tega se Slovenija vključuje in aktivno sodeluje v številnih promocijskih, kulturnih in filmskih dogodkih, ki potekajo vsako leto 20. marca, ob mednarodnem dnevu Frankofonije. Letos se je v praznovanje ponovno vključila z organizacijo Frankofonskega filmskega festivala, ki je že peti po vrsti ter z aktivno vlogo na številnih drugih kulturnih dogodkih, ki obeležujejo pomen francoskega jezika pri nas (int. vir 5).

Mednarodna organizacija Frankofonije (l'OIF) izdaja poleg izhodiščnih dokumentov, tudi številne publikacije in revije, ki vsebujejo pomembnejše aktualnosti in informacije s sveta frankofonije. To so: *Zig Zag - Magazine fenêtre ouverte sur la francophonie*, revija *francophonie*, revija *Langue française et multilinguisme* in *La francophonie à travers la revue l'Amopa*. Aktualna vprašanja s področja frankofonije so obravnavana tudi v posameznih poglavjih in prilogah k reviji Mednarodnega združenja učiteljev francoščine z naslovom *Le français dans le monde*.

Frankofonija pokriva različna področja (int. vir 6), kot so na primer francoski jezik in večjezičnost, kulturna raznolikost, vzgoja in izobraževanje, ekonomija, trajnostni razvoj, mladi, šport itd. V zadnjem času širi bolj poglobljeno svoje zanimanje tudi na področje jezikoslovja, znanosti, kulture, medijev, zgodovine, filozofije ter politike.

Na voljo so tudi številne spletne strani z didaktičnimi gradivi za učenje in poučevanje francoščine, kot npr. TV5 Monde (int. vir 7), ki jih lahko učitelji francoščine uporabijo pri pouku.

Vzporedno s tem izhajajo v posameznih frankofonskih državah tudi številne revije, objave člankov in forumi, ki so povezani z aktualnimi frankofonskimi vsebinami in vprašanji.

2 Francoščina – skupni jezik v večkulturni družbi

Svet Evrope spodbuja razvoj jezikovne in kulturne raznolikosti v Evropi ter učenje jezikov v podporo medkulturnemu dialogu, socialni povezanosti in boljšemu ekonomskemu položaju v globalni družbi.

Že v 90. letih so se začela prizadevanja v smeri večjezičnega in medkulturnega uzaveščanja. Številni evropski projekti, kot npr. Evlang in Ja-ling so z rezultati in izkušnjami potrdili, da večjezični pristop ugodno vpliva na odpiranje učencev za jezikovno in kulturno različnost (Candelier 2004). To raznolikost zagotovo najdemo v frankofonskih državah, kjer so poleg francoščine prisotni še drugi jeziki.

Referenčni okvir za pluralistične pristope k jezikom in kulturam (slo. ROPP, fr. le CARAP, ang. FREPA) vključuje didaktične pristope, ki v učnem procesu predvidevajo sočasno rabo več jezikov ali kultur. Metodologijo poučevanja jezikov so v zadnjih tridesetih letih zaznamovali štiri pluralistični pristopi:

- medkulturni pristop,
- jezikovno prebujanje,
- medjezikovno razumevanje med sorodnimi jeziki,
- integriran didaktični pristop k različnim jezikom.

Medkulturni pristop, ki je že dobro poznan, je imel precejšen vpliv na didaktiko poučevanja jezikov, medtem ko so se naslednji trije pojavili kasneje in so bolj izrazito usmerjeni v jezik (Candelier in drugi 2012: 6).

Kot slikovit dokaz, ki govori v prid večjezikovnim govorcem in v podporo medjezikovnemu razumevanju med sorodnimi jeziki ter narečji, predstavljamo naslednji citat, najprej v slovenščini in potem še v francoščini.

»Presenečen sem bil, ko sem v času potovanja skozi romansko govoreče dežele, s povezovanjem francoščine in narečja z juga Francije ter s pridobljeno navado iskanja podobnosti, v nekaj dneh razumel portugalsko in špansko.«

»J'ai été frappé de voir, au cours de mon voyage à travers les pays latins que, en combinant le français et le languedocien, et par une certaine habitude des analogies, je comprenais en très peu de jours le portugais et l'espagnol.«

(Jean Jaurès 1911)

Mednarodna organizacija Frankofonije (l'OIF) se, v okviru spodbujanja jezikovne in kulturne raznolikosti, zanima tudi za odnose med francoščino in ostalimi jeziki frankofonskega sveta in poudarja vlogo medjezikovnega

sporazumevanja, saj je od leta 2001 vključena v program treh jezikovnih prostorov, frankofonskega, hispanofonskega ter luzofonskega.

Na svojem potovanju skozi etično dimenzijo spodbuja medjezikovno razumevanje med različnimi govorci, ustvarjalen dialog, odkrivanje drug drugega ter vzajemno spoštovanje.

3 Frankofonija v slovenskih šolah (2007–2016)

V nadaljevanju članka se bomo omejili izključno na področje delovanja Zavoda RS za šolstvo, ki v sodelovanju in ob podpori še ostalih inštitucij, ter v okviru t. i. projekta Frankofonija, ki ga vodi Predmetna skupina za francoščino, že skoraj 19 let aktivno sodeluje pri realizaciji številnih promocijskih aktivnosti ter pri uvajanju inovativnih pristopov v pouk francoščine, ki večinoma vključujejo omenjene plurilingvalne pristope.

Kot navaja Bizjak, je pri podajanju oz. skupnem iskanju podatkov o sestavnih telesih OIF, njenem delovanju in usmeritvah, priporočeno uporabljati dvojezičnost, kar pomeni, da lahko dijaki iščejo podatke izmenično v francoščini - zaradi večje natančnosti podatkov in v slovenščini - za natančnejše razumevanje (2011: 101).

V prispevku bo predstavljeno obdobje od leta 2007 do danes, ko so bile, v sodelovanju z učitelji francoščine, ki nove izzive vedno sprejemajo z navdušenjem in jih na osmišljen način vključujejo v svojo pedagoško prakso, uspešno izpeljane številne aktivnosti in projekti.

Poleg tega Zavod RS za šolstvo v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport podpira inovativne aktivnosti na področju učenja francoščine na slovenskih šolah, ki jih organizira Slovensko društvo učiteljev francoščine (SDUF), npr. FRAfest v Kranju, konference SDUF itd.

Septembra 2015 se je približno 20 učiteljev francoščine udeležilo 7. kongresa APFA v Celovcu in se predstavilo z inovativnimi primeri učne prakse (int. vir 8).

Med bolj inovativnimi pristopi ZRSŠ pri poučevanju francoščine, katerih cilj je, poleg razvijanja sodobne tuje jezikovne didaktike, tudi dvig zanimanja za ta jezik med mladimi, naj izpostavimo naslednje aktivnosti:

- delavnici z naslovom Senzibilizacija dijakov za slam, v sodelovanju z Drugo godbo ter takratnim Francoskim inštitutom v Ljubljani (v letih 2009, 2010),
- seminar Gledališče pri pouku francoščine (2010),
- podpora šolam pri aktivni udeležbi na festivalu Pantomimes v Orthezu,
- Frankofonski dnevi v Celju (v letih 2013, 2014, 2015 in 2016),
- Letni slovensko-francoski seminar na Brdu pri Kranju,
- delovna srečanja, sestanki medresorske skupine za Frankofonijo na Ministrstvu za zunanje zadeve itd.

3.1

Osrednji namen obeh delavnic za srednješolske učitelje je bila senzibilizacija tako učiteljev kot dijakov za problematiko, povezano s francoskimi

predmestji, migracijo, kulturnim spominom, izkoreninjenostjo. Slam glasba pomeni družbeno-kulturni obliž v sodobnih vibracijah velemest. Bourrel je opaža tako pri slamofoniji »Slamophonie« kot pri frankofoniji »Francophonie« podobnost - v zahtevi po spoštovanju posameznikovih razlik in skupno konvergenco k univerzalnosti s pomočjo skupnega jezika (2009: 4).

Leta 2009 je bila osrednja tematika usposabljanja za učitelje, usmerjena v »slam poezijo« sodobnega francoskega pevca Abd Al Malika.

Slam je umetniški izraz, ki združuje glasbo in poezijo. Je sodobna urbana poezija, ki bogati francoski jezik z govorno umetnostjo in pevci slama so tako imenovano »petje duš«. To direktno sporazumevanje lahko veliko prispeva k učenju francoščine na šolah in vnese med mlade odprtost za sprejemanje drugačnih kultur (Sylla 2009: 6).

Na delavnici je najprej potekal pogovor o sodobni Franciji, večkulturnosti in problematiki predmestij. Izhodišče sta predstavljali dve pesmi Abd Al Malika. Sledila je vsebinska analiza pesmi (besedišče) ter predstavitev tehnik poslušanja in pomena vključevanja sodobnih, civilizacijskih in mladim privlačnih elementov v poučevanje francoščine.

Cilj drugega dela delavnice je bilo oblikovanje kratkega »izobraževalnega modela« oz. učne priprave, s katero bi učitelji lahko senzibilizirali dijake za glasbo Abd Al Malika in problematiko, o kateri ta govori. Končni cilj je bil natečaj za najboljšo slam poezijo.

Deset izbranih dijakov se je 18. maja 2009 udeležilo koncerta na festivalu Druga godba v Ljubljani in se v živo srečalo z umetnikom.

Naslednje leto je bil v okviru sodelovanja med ZRSŠ in Drugo godbo ponovno izpeljan podoben glasbeni projekt. Izhodišče za delo učiteljev in dijakov je bila slam poezija glasbene skupine Nevchehirlian iz Marseilla (sliki 1 in 2). Pri projektu je sodelovala tudi Filozofska fakulteta v Ljubljani. Poudarek je bil na povezovanju kulturno-civilizacijskih okoliščin francoske urbane glasbe in pedagoških pristopov pri analizi besedil.

↙ Sliki 1 in 2: Objava delavnice
in koncerta.

Fotografija M. Štular, Druga godba, 2010.

Učitelji so bili seznanjeni z večkulturnim okoljem mesta Marseille, iz katerega izhaja skupina.

Cilj delavnice je bil - po eni strani povezati učne vsebine s konkretnimi elementi in problematiko sodobne družbe in jih na ta način konkretizirati, po drugi strani pa pri dijakih vzbuditi zanimanje za druge kulture z učenjem tujega jezika z različnimi glasbami sveta.

Grosmanova navaja, da se medkulturnost nanaša na sposobnost doživljanja in razčlenjevanja kulturne drugačnosti ter sposobnosti uporabe tega doživljanja za razmišljanje o stvareh, ki so v lastni kulturi in okolju navadno samoumevne (2010: 89).

3.2

Že v preteklih letih je bil v projektu Frankofonija velik poudarek na vključevanju gledališča v pouk francoščine. Vloga učitelja tujega jezika je med drugim tudi to, da pri učencih vzbudi željo po izražanju in ustvarja situacije za čim bolj življenjsko sporazumevanje (Adrien 2010: 14).

V sodelovanju z belgijsko vlado in MIZŠ ter Filozofsko fakulteto v Ljubljani je bil na Filozofski fakulteti v Ljubljani leta 2010 organiziran seminar za učitelje srednjih šol, ki ga je v osrednjem delu izpeljala belgijska lektorica Julie David (slika 3). Seminar je bil nadgradnja predhodno izpeljane delavnice na Letnem Slovensko-francoskem seminarju na Brdu pri Kranju. V ospredju je bila poglobitev znanj za uspešno rabo gledaliških tehnik pri pouku francoščine, saj ima gledališče pri razvijanju govorne zmožnosti v tujem jeziku zelo pomembno vlogo (Adrien, 2010: 9). Po številnih ugotovitvah prevzema učitelj jezika v razredu tudi vlogo igralca.

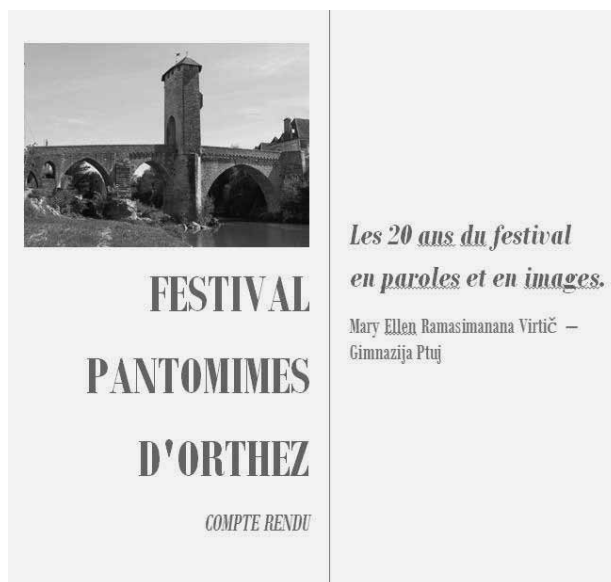
Slika 3: Delavnica z učitelji.
Fotografija S. Cajhen, ZRSŠ, 2010.

3.3

Zavod RS za šolstvo je tri leta zaporedoma objavil natečaj, na katerem sta bili izbrani Ginnasio Antonio Sema Pirano iz Portoroža ter II. Gimnazija Maribor. Cilj udeležbe na festivalu v Franciji je bil, poleg spodbujanja učen-

ja francoščine v slovenskih šolah, tudi oris aktivnosti slovenskih šol na področju učenja jezikov ter sodobnih metod poučevanja v večjezikovnem in večkulturnem prostoru.

Učitelja francoščine sta se s skupino desetih dijakov udeležila devetdnevnega tradicionalnega festivala »Festival Pantomimes« v Orthezu, v pokrajini Aquitaine v jugozahodni Franciji (slika 4).

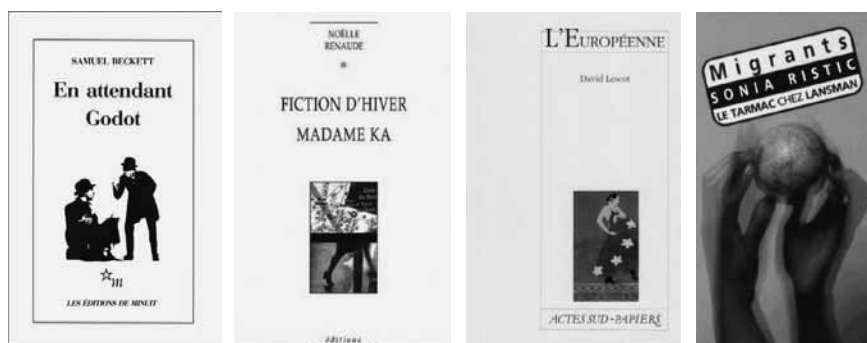

↙ **Slika 4:** Naslovnica poročila.
Iz arhiva Mary Ellen Ramasimanane
Virtič, II. gimnazija Maribor.

Gledališka skupina se je v Orthezu predstavila z enourno predstavo v francoskem jeziku in s kratko 15-minutno predstavo v slovenskem jeziku, kar pomeni, da so bili na festivalu Pantomimes, poleg francoščine, prisotni tudi drugi jeziki in kulture.

3.4 Frankofonski dnevi v Celju (v letih 2013, 2014, 2015 in 2016)

Večjezikovno in medkulturno sodelovanje na različnih ravneh, kot je sodelovanje med inštitucijami, med srednjimi šolami, med koordinatrico in učitelji, med režiserji in učitelji, med ravnatelji, v projekt vključenih šol in nenazadnje tudi gledalci, nas je štiri leta vodilo k uprizoritvi štirih dramskih del, aktualnih po tematiki in smernicah, kot jih narekuje sodobna večjezična in večkulturna družba (slika 5).

↙ **Slika 5:** Uprizorjena dramska dela.
Fotografija S. Cajhen,
fotografije originalnih del.

15. Frankofonski dan je bil izpeljan na drugačen način kot v preteklih letih, ko je Frankofonski v Celju povezoval srednješolce, osnovnošolce in študente v gledališkem in glasbenem ustvarjanju v francoskem jeziku, zato je bil preimenovan v »Frankofonska gledališka srečanja« (fr. *Les Rencontres Francophones Théâtrales*). Vse sodelujoče institucije v projektu (Zavod RS za šolstvo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Francoski inštitut v Sloveniji) so se odločile, da bodo spremenile koncept festivala. Francoski inštitut je k sodelovanju povabil mladega režiserja z École Normale Supérieure v Lyonu, Victorja Thimoniera.

Koordinacijo projekta in dogovore s šolami je vodil Zavod RS za šolstvo, z režiserjema in učitelji so srečanja potekala v živo in na daljavo, z uporabo sodobne komunikacijske tehnologije. Komunikacija koordinatorice in učiteljev z režiserjem Victorjem Thimonierom je potekala po videokonferenčnem sistemu (Skype, Vox) in elektronske pošti. Za izmenjavo idej, predlogov in gradiv, je bila na portalu sio.si ustvarjena spletna učilnica Frankofonija (slika 6).

➤ **Slika 6:** Spletna učilnica za Frankofonijo.
Internetni vir 9: S. Cajhen, 2016.

Pri gledališkem projektu so bili režiserjem in učiteljem ter dijakom v veliko podporo kratki video posnetki, ki so jih učitelji skupaj z dijaki posneli v času vaj na šolah - in so jih, če je bilo treba, poslali režiserju ter dobili povratno informacijo o morebitnem vprašanju v zvezi z besedilom in igro. V obdobju (2012-2016) je nastala t. i. banka video gradiv, tako s posameznih vaj na šolah kot s končnih skupnih uprizoritev v Celju (slika 7).

3.4.1. Prva skupna predstava Čakajoč Godota (fr. *En attendant Godot*) – šol. leto 2012-13

Intenzivne priprave na predstavo, ki je bila uprizorjena 21. marca 2013 v SLG Celje, so se začele že oktobra 2012, najprej na Slovensko-francoskem se-

 Slika 7: Videoposnetki z vaj. Avtorski posnetki učiteljev v projektu, 2015.

minarju na Brdu pri Kranju, na katerem so učitelji dobili prve informacije o spremenjenem konceptu Frankofonskega dneva v Celju. Učitelji francoščine na srednjih šolah so predlog novega koncepta festivala sprejeli kot izziv. V dogovoru z režiserjem, koordinatrico projekta in s soglasjem učiteljev mentorjev je bilo izbrano gledališko delo Samuela Becketta z naslovom Čakajoč Godota (fr. *En attendant Godot*). Da smo na tak način zamišljeno predstavo sploh lahko uprizorili, nam je s pisno izjavo omogočila založba Édition de Minuit iz Pariza.

Šolske gledališke skupine so že pred prvim srečanjem v živo, oktobra, prejele del besedila iz gledališke igre, ki je predstavljal košček v skupnem gledališkem mozaiku. Prvo leto je bilo v projekt vključenih deset slovenskih srednjih šol, oziroma 64 dijakov (slika 8).

Prvi obisk režiserja v Sloveniji je potekal od 22. do 26. oktobra 2012. V tem obdobju je režiser intenzivno delal z vsako posamezno skupino dijakov. Po

 Slika 8: Dijaki z 10 srednjih šol. Fotografija S. Cajhen, ZRSŠ, 2013.

 Slika 9: Gledališki list. Iz arhiva S. Cajhen, ZRSŠ, 2013.

ogrevanju kot predpripravi na gledališke vaje je sledil razgovor z mentorji in dijaki o gledališkem delu, sceni, glasbi ter igri itd. Dijaki niso imeli večjih težav pri razumevanju navodil in so režiserja, ki je govoril francosko, v glavnem dobro razumeli. V nasprotnem primeru so sledili njegovim navodilom, ki jih je prikazal z mimiko in gestami, kar je sicer pomemben sestavni del igre. Občasno jim je nerazumljeno pojasnil v angleščini, ki je bila zanje prvi tuji jezik. Le redko so morali učitelji francoščine, ki so bili prav tako na vajah, navodila dobesedno prevajati v slovenščino.

Režiser je učiteljem mentorjem poleg dramskega besedila pripravil še druga podporna gradiva, kot so npr. knjižica z vajami za izbrano gledališko delo Samuela Becketta, kratke video posnetke predstav, fotografije scen-skih prizorov za lažje razumevanje samega konteksta igre avtorjev Rogera Blina, Alaina Francona itd.

V obdobju med oktobrom 2012 in marcem 2013 se je nadaljevalo intenzivno delo učenja besedila. Učitelji mentorji so s svojimi dijaki brali besedila, vadili izgovarjavo in razmišljali o uprizoritvi scene, ki bo na dan predstave predstavljala del celote. Prvi teden marca 2013 je Victor Thimonier ponovno obiskal vse šole in delo je bilo usmerjeno predvsem v govorico telesa ter telesno izražanje in nekoliko manj v samo razumevanje dramskega dela.

Učitelji so z dijaki delali na učenju besedila ter pravilni izgovarjavi, režiser pa je razmišljal o tem, kako posamezne dele igre povezati v koherentno celoto.

Posamezna gledališka skupina je dobila približno 10-minutno besedilo v francoščini, kar je sicer za dijake, ki se francoščino učijo kot drugega ali celo tretjega tujega jezika, zelo zahtevno. Pri tem je pomembno vlogo odigrala tudi visoka motivacija in zanimanje dijakov za avtentično nalogo.

3.4.2. Druga skupna predstava »Gospa Ka« (*fr. Madame Ka*) – šol. leto 2013-14

V letu 2013/14 smo uprizorili gledališko delo z naslovom *Gospa Ka* (*fr. Madame Ka*), avtorice Noëlle Renaude. Število sodelujočih v projektu se je še povečalo, v projekt je bilo vključenih kar 108 dijakov s 14 slovenskih srednjih šol in dva režiserja (slika 10).

Slika 10: Dijaki s 14 srednjih šol. Fotografija S. Cajhen, ZRSŠ.

Slika 11: Gledališki list. Iz arhiva S. Cajhen, ZRSŠ, 2014.

Prvi korak k uprizoritvi gledališke igre je bil Letni slovensko-francoski seminar, na katerem je bil osrednji del usmerjen v priprave učiteljev za delo z besedilom, oziroma v sam gledališki projekt. Predavateljici z École Normale Supérieure v Lyonu, Anne Pellois in Fabienne Dumontet sta z učitelji intenzivno razvijali gledališke tehnike, izgovarjavo in interpretacijo omenjenega gledališkega dela.

Režiserja sta se ukvarjala s samim besedilom gledališke igre, ki je v originalu razdeljeno na 42 različno dolgih sekvenc. Za samo predstavo sta izbrala samo 32 slik, sestavljenih iz 15 sekvenc. V primerjavi z dramskim delom *Čakajoč Godota* je bila *Gospa Ka*, predsem kar se tiče besedišča, skladnje in dolžine stavkov, zelo enostavna. Bolj zahtevne za interpretacijo na odru so bile tokrat besedne igre, ki pa jih je v tem delu precej.

Podobno kot prejšnje leto je bil tudi v to predstavo vključen zbor, ki so ga sestavljali dijaki brez glavne vloge. Delitev gledališke igre med šole je potekala na daljavo, upoštevala se je tudi regijska razporeditev šol. Režiserja sta za učitelje oblikovala gradivo, ki je vključevalo vaje za tvorjenje glasu na odru, za interpretacijo besedila, za neverbalno izražanje, za delo v skupini ter številne druge gledališke tehnike.

3.4.3. Večjezičnost v tretji skupni predstavi (*fr. L'Européenne*) – šol. leto 2014-15

Omeniti moramo, da se v tem letu usmeritve frankofonije in sodobne smerne večjezičnosti ter medkulturnega dialoga niso odražale samo v našem skupnem delovanju v razvojnem projektu, temveč so bile zelo vidno in jasno vključene v samo tematiko gledališkega dela. Dramsko delo z naslovom *L'Européenne* je sodobno delo z aktualno tematiko, ki ga je ustvaril David Lescot iz Pariza. V času priprav in poglobljenega dela z besedilom so učitelji skupaj z dijaki zapisali nekaj ključnih vprašanj o dramskem delu, na osnovi katerih sta režiserja Léa Carton de Grammont in Pierre Andrau, v eni izmed pariških kavarn, z avtorjem naredila intervju. Posnetek intervjuja sta kot primer didaktičnega gradiva delila tudi z učitelji in dijaki (slika 12).

► **Slika 12:** Intervju z avtorjem Davidom Lescotom v Parizu, 2015.
Fotografija Carton de Grammont in Andrau, 2015.

Tematika igre obravnava vprašanja o skupni evropski identiteti, zastavlja tudi vrsto vprašanj o realizaciji skupnih projektov, glavni poudarek pa je na medjezikovnem sporazumevanju (*fr. intercompréhension passive*) med različnimi sorodnimi jeziki, kar je bil v letu Medkulturnega dialoga osrednji koncept. V tem projektu sta režiserja v igro vključila - poleg slovenščine - tiste tuje jezike, ki so se jih nastopajoči dijaki učili na slovenskih srednjih šolah. Raba različnih tujih jezikov v skupni gledališki igri je bila sicer zahtevna, hkrati pa je bila velik motivacijski element za mlade slovenske ustvarjalce. Na odru sta poleg španščine, nemščine, hrvaščine, slovaščine zazvenela tudi slovenski jezik, kot materni jezik večine dijakov in francoščina - kot vezivo med drugimi tujimi jeziki.

Kot primer prisotnosti različnih jezikov na odru in medjezikovnega razumevanja v omenjenem dramskem delu, navajamo kratek del originalnega besedila *L'Européenne* v francoščini:

NORMA GETTE: »Celui-là, par exemple, c'est le Suédois qui traduit l'allemand. A côté de lui il y a un Suédois qui traduit l'anglais, et à côté la Suédoise qui fait l'italien. Ça c'est le Slovène qui traduit le portugais, et ça

la Française qui traduit le castillan, elle est assise près du Polonais qui traduit le tchèque, mais le Tchèque qui traduit le polonais il est là-bas, loin, on leur a demandé de se mettre à côté mais il a pas compris. L'Estonien qui fait le lituanien est à côté du Lituanien qui fait l'estonien, ça s'est bien, le Grec qui fait l'italien n'est pas à côté de l'Italienne qui fait le grec qui est là-bas, pareil pour Espagnol-portugais-Portugais-espagnol, tant pis, voilà le Letton qui traduit le slovaque et là je reconnais la Hongroise qui traduit le français, elle est entre le Finlandais qui traduit l'allemand et l'Anglaise qui traduit le grec moderne, d'accord il n'y a qu'Estonien-lituanien et Lituanien-estonien qui ce sont mis à côté comme il faut, ce n'est pas grave. Monsieur le Danois-néerlandais, là c'est Espagnol-maltaï, Maltaï-finnois, Allemand-polonais, Hongrois-slovène, Letton-allemand, Grec-danois. Là cette dame est bulgare et elle traduit le lituanien, voici le Roumain qui fait le grec moderne, et la dame espagnole qui traduit le danois, auprès d'elle la Roumaine lusophone, le Grec francophone, le Français germanophone, la Néerlandaise hispanophone, le Slovaque slovénophone et le Bulgare polonisant...» (Lescot 2007:7).

Večjezičnost in večkulturnost sta se na odru odražala na dva različna načina, v različnih tujih jezikih in različni glasbi, ki je odmevala iz različnih glasbenih inštrumentov. Na odru se je ustvarila resnična »kakofonija jezikov in glasbe« ali drugače povedano družba različnih kultur (int. vir 10). Avtor besedila David Lescot je srečen šele takrat, ko je v dramskem delu prisotnih več jezikov. Podobno bi lahko rekli tudi glede stanja jezikov na naših šolah: »Več kot je jezikov na šolah in v razredih, bolj srečni smo!«

Priprave na skupni dogodek na odrskih deskah v SLG Celje so bile podobne pripravam iz prejšnjih let. Ohranili smo sodelovanje na daljavo in dva obiska na šolah, po posameznih regijah. V projekt je bilo vključenih 13 srednjih šol in 88 dijakov (slika 13).

▼ **Slika 13:** Dijaki s 13 srednjih šol in učitelji.
Fotografija S. Cajhen, ZRSŠ, 2015.

➤ **Slika 14:** Gledališki list. Iz arhiva S. Caihen, ZRSŠ, 2015.

3.4.4 Četrta skupna predstava »Migranti« (*fr. Migrants*) – šol. leto 2015-16

Uprizoritev dramskega dela z naslovom *Migrants*, avtorice Sonie Ristić, je odstrla drug del frankofonske mediteranske literature, ki z vizijo morja

ponuja in odpira prostor za nova srečevanja v toku migracij, medkulturna razmišljanja in pogovore intudi številne priložnosti za razmišljanje o francoskem jeziku.

Avtorica je odraščala razpeta med bivšo Jugoslavijo in Afriko, od leta 1991 dalje pa živi in ustvarja v Parizu. Tematiko dramskega dela, ki je bolj trpka in se umešča med aktualna dogajanja sodobne družbe, so na celjskem odru delno »omehčala« poetična vprašanja o sodobnem svetu, ki nas danes obdaja.

Režiserja, ki sta sodelovala v projektu, sta bila Victor Thimonier in Amélie Vignals iz *Compagnie les Temps Blancs* v Parizu.

↘ **Slika 15:** Dijaki s 13 srednjih šol in učitelji.
Fotografija S. Cajhen, ZRSŠ, 2016.

↘ **Slika 16:** Gledališki list. Iz arhiva S. Cajhen, ZRSŠ, 2016.

4 Ob zaključku

Glede na današnje dimenzije frankofonskega sveta se je treba zavedati pomembnosti širjenja lastnega obzorja pri odkrivanju raznolikih frankofonskih kultur in civilizacij. Ker je učni načrt za francoščino dovolj odprt in se ne omejuje zgolj na geografske in kulturne značilnosti Francije, ki ravno tako predstavlja bogat kulturni in jezikovni konglomerat, je nujno, da v pouk vključimo tudi države in kulture, kjer so, poleg francoščine, prisotni še drugi jeziki.

Po zaključenem obdobju štirih let, in intenzivnem gledališkem ustvarjanju, bomo Frankofonsko gledališče še naprej ohranjali, hkrati pa nas zanimanje za frankofonski svet ponovno nagovarja, da se napotimo k odkrivanju drugačnih francoščin - kultur v širšem pomenu, na različnih delih sveta.

Osrednja tema **19. Razvojno-raziskovalnega frankofonskega projekta** bo francoščina na različnih kontinentih.

Prvi korak v tej »zgodbi« bo najprej razmislek o tem, kateri delček zemljevida Frankofonije bodo dijaki in študentje bolj podrobno »raziskovali« ter na osnovi podatkov, izkušenj in materialov, oblikovali predstavitveni material (npr. zbirka poezije, kratek film o raziskovalnem delu, skupno raziskovalno nalogo - portfolio, avtentični izdelek – npr. glasbilo).

Osrednji dogodek se bo odvil na mednarodni dan Frankofonije, 20. marca 2017, in bo priložnost za mlade frankofile in frankofone, da se med povežejo in družijo v večjezikovni in večkulturni raznoliki celoti, z uporabo francoskega jezika, ki zaradi stika z bolj oddaljenimi kulturami zveni drugače, z vibracijami in melodijo oddaljenih kontekstov.

V vseh frankofonskih deželah je namreč francoščina v kontaktu, v konkurenci ali celo v konfliktu z enim ali več jeziki, ki so v večini primerov materni jeziki prebivalcev teh dežel (Joubert 2006: 24).

Učiteljem francoščine in njihovim dijakom bo pri projekt »*Le français à travers les continents*« ponujen nov izziv, ki ga v francoščini lahko poimenujemo tudi »*Entre l'ici et l'ailleurs*« (slo.: Med tu in tam). Z iskanjem, odkrivanjem in povezovanjem informacij o frankofonskem svetu z njim že znanim tujim jezikom – francoščino, bodo spoznavali sobivanje kultur in hkrati zaznavali drugačne vibracije jezika, ki jih ustvarjajo tuji konteksti.

POVZETEK

V prispevku z naslovom Projekt Frankofonija – izzivi in priložnosti za sodoben pouk francoščine je glavni poudarek na strokovnem delu in sodobnih pristopih pri učenju francoščine kot drugega tujega jezika od leta 2007 dalje ter sodelovanju slovenskih srednjih in tudi osnovnih šol pri tem.

Na začetku je projekt, imenovan Frankofonija, umeščen v širši, svetovni, predvsem pa evropski kontekst, nato je v osrednjem delu z nekaterimi inovativnimi pristopi predstavljen sodoben pouk francoščine in tudi ostalih tujih jezikov zadnjih nekaj let, ob koncu pa so zarisane smernice sodelovanja v prihodnje.

Že sama zasnova projekta jasno odraža cilje in sproti odpira številne nove možnosti in načine povezovanja na različnih ravneh, med različnimi partnerji, med jeziki in kulturami itd.

Jedro prispevka je usmerjeno v kreativno delo z dramskimi besedili znanih, uveljavljenih avtorjev in sodelovanje Zavoda RS za šolstvo ter Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport z različnimi izobraževalnimi ustanovami na Slovenskem in v Franciji zadnja štiri leta. V članku so vidni koraki, ki so privedli do uprizoritve izbranega dramskega dela (Čakajoč Godota, Gospa Ka, Evropejka, Migranti): od izbora besedila, bralnih vaj, sodelovanja in sooblikovanja postavitve – do končne skupne uprizoritve v francoščini na odru celjskega gledališča.

Zadnje poglavje prispevka oriše novo pot naprej, na kateri bodo učitelji francoščine z učenci in dijaki iskali, odkrivali in povezovali informacije o frankofonskem svetu z njim že znano francoščino.

Ključne besede: Frankofonija, frankofonija, sodobni didaktični pristopi, večjezičnost, sodelovanje, gledališče

Literatura

- Bizjak, David, 2011: Uvajanje frankofonskih prvin na osnovi literarnih odlomkov. Cajhen, Simona; Kante, Zdravka. (ur.): *Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. Francoščina. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.*
- Boiron Michel, Bourrel Jean René, Darrigrand Fabrice, Sylla Myke, 2009: *Slamophonie.* Saint-Maur-des-Fossés: Editions SEPIA – OIF.
- Candelier, Michel, 2004: *Janua Linguarum – The gateway to languages. The introduction of language awareness into the curriculum: Awakening to languages.* Strasbourg: Council of Europe.
- Candelier, Michel, Antoinette, Camilleri-Grima, Véronique, Castellotti, Jean-François de Pietro, Ildikó Lőrincz, Franz-Joseph Meißner, Artur Noguerol, Anna Schröder-Sura, 2012: *Un Cadre de Référence pour les Approches Plurielles des Langues et des Cultures (le CARAP).* Strassbourg: Council of Europe. Dostopno na: <http://carap.ecml.at/Documents/tabid/2668/language/fr-FR/Default.aspx> (19. 7. 2016).
- Grosman, Meta, 2010: *Medkulturna razsežnost jezikovnih rab za večjezičnost. Pot k jezikovni politiki v izobraževanju.* Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Jaurès, Jean, 2015: *Revue de l'enseignement primaire du 15 octobre 1911. L'intercompréhension. Délégation générale à la langue française et aux langues de France.* Dostopno na: http://www.francophonie.org/IMG/pdf/intercomprehension-2015_enligne.pdf (19. 7. 2016).
- Joubert, Jean-Louis, 2006: *Enseigner les littératures francophones. Le français dans le monde. Revue de la Fédération Internationale des Professeurs de Français.* št. 343. Pariz: CLE international.
- Payet, Adrien, 2010: *Activités théâtrales en classe de langue.* Pariz: CLE international.

Internetni viri

- Int. vir 1: <http://ldh-toulon.net/Onesime-Reclus-inventeur-du-mot.html> (19. 7. 2016).
- Int. vir 2: <http://www.francophonie.org/-80-Etats-et-gouvernements-.html> (19. 7. 2016).
- Int. vir 3: http://www.amopa.asso.fr/francophonie_defi5.htm (19. 7. 2016).
- Int. vir 3: <http://pariz.veleposlanistvo.si/index.php?id=2822>. (19. 7. 2016).
- Int. vir 4: <http://www.institutfrance.si/5.-festival-frankofonskega-filma.html>. (19. 7. 2016).
- Int. vir 5: <http://www.francophonie.org/-Publications-de-l-OIF-.html> (19. 7. 2016).
- Int. vir 6: <http://apprendre.tv5monde.com/es> (19. 7. 2016).
- Int. vir 7: http://www.apfa.at/fileadmin/downloads/congres_2105/Congres-2015-Programme.pdf (19. 7. 2016).
- Int. vir 8: <https://skupnost.sio.si/login/index.php> (19. 7. 2016).
- Int. vir 9: <http://www.compagnie-la-bobine.fr/2014/11/16/europeenne-david-le-scot/> (19. 7. 2016).

Uprizorjena dramska dela v okviru Frankofonskih dni v Celju

- Beckett, Samuel, 1952: *En attendant Godot.* Pariz: Les Éditions de Minuit Paris.
- Renaude, Noëlle, 1999: *Fiction d'hiver Madame Ka.* Pariz: Editions théâtrales Paris.
- Lescot, David, 2007: *L'Européenne.* Pariz: Actes sud-papiers Paris.
- Ristić, Sonia, 2013: *Migrants.* Pariz: Le tarmac chez Lansman.